

بیانیه پایانی هیأت کارشناسی صندوق بین المللی پول درباره سفر اخیر هیأت به ایران

(۲۹-۲۴ سپتامبر ۲۰۱۶) - (۸-۳ مهر ۱۳۹۵)

هیأت رسمی صندوق بین المللی پول IMF بر اساس ماده ۴^۱ موافقت نامه مربوط به این صندوق در رابطه با تعهدات مربوط به ترتیبات تبادل اطلاعات و مشاوره ها، بررسی و رسیدگی به درخواست یک کشور برای استفاده از منابع این صندوق و یا پایش وضعیت توسعه اقتصادی کشورها، از ایران بازدید و سپس گزارش مربوط به یافته های اولیه بازدید مربوط را ارائه و منتشر نمود. این گزارش الزاماً منعکس کننده نظرات مدیران اجرایی صندوق^۲ نبوده و نتایج بررسی ها و تصمیم نهایی صندوق متعاقباً اعلام خواهد شد.

خلاصه نکات قابل توجه این گزارش ذیلأ ارائه می گردد:

شرایط اقتصادی ایران در سال ۱۳۹۵ (۲۰۱۶/۱۷) به میزان قابل ملاحظه ای بهبود می یابد.

- ✓ طی شش ماه نخست سال و به دنبال لغو تحریمها پس از اجرای برنامه جامع اقدام مشترک، نرخ رشد تولید ناخالص داخلی به قیمت های واقعی افزایش قابل توجهی را تجربه کرده است.
- ✓ رقم تولید و صادرات نفت به سرعت به سطوح پیش از اعمال تحریمها بازگشته که این امر به خنثی نمودن آثار منفی ناشی از کاهش قیمت های جهانی نفت کمک نموده است.
- ✓ افزایش فعالیت در بخش کشاورزی، صنعت خودروسازی، تجارت و خدمات حمل و نقل به بهبود رقم رشد در بخش غیرنفتی منجر شده است.
- ✓ پیش بینی می شود تولید ناخالص داخلی به قیمت های واقعی، رشد حداقل ۴.۵ درصدی را در سال ۱۳۹۵ (۲۰۱۶/۱۷) تجربه نماید.
- ✓ اتخاذ سیاست های محتاطانه پولی و مالی طی سال های اخیر و مناسب بودن قیمت مواد خوراکی در سطح بین المللی، سبب شد که نرخ تورم (نقطه به نقطه) شاخص بهای مصرف کننده در خرداد ۱۳۹۵ (ژوئن ۲۰۱۶) تا ۶.۸ درصد کاهش پیدا کند. اگرچه نرخ تورم نقطه به نقطه در شهریور ۱۳۹۵ (سپتامبر ۲۰۱۶) به ۹.۵ درصد افزایش یافته است، لیکن طبق پیش بینی های هیأت صندوق، انتظار می رود نرخ تورم در سال ۱۳۹۵ (۲۰۱۶/۱۷) به ۹.۲ برسد.

دولت اصلاحات گسترده و بلندپروازانه ای را به منظور حمایت از رشد پایدار اقتصادی به اجرا درمی آورد.

برنامه فعلی اصلاحات دولت

❖ بازبینی اساسی در چارچوب سیاست پولی کشور برای مهار تورم در میان مدت

^۱ Agreement of the International Monetary Fund- Article IV: Obligations Regarding Exchange Arrangements

^۲ IMF Executive Board

معاونت بررسی های اقتصادی

- ❖ کاهش تدریجی کسری مالی غیرنفتی
- ❖ هدف گذاری افزایش سرمایه پایه بانکها و تقویت نظارت بر بانکها توسط در این برنامه، مقامات تسویه معوقات دولتی،
- ❖ به تصویب رسیدن قوانین جدید در زمینه مبارزه با تأمین مالی تروریسم^۳
- ❖ تعهد دولت برای افزایش ابزارهای احتیاطی در نظام مالی به منظور دسترسی بهتر به نظام مالی جهانی
- ✓ از نظر هیأت صندوق، اجرای این اصلاحات به منظور اطمینان از احیای روابط با اقتصاد جهانی، افزایش رشد اقتصادی و برخورداری از یک اقتصاد بازارمحورتر و متنوعتر ضروری و حیاتی به نظر می‌رسد.

پیشنهادات صندوق در حمایت از اقدامات دولت ایران برای اعمال اصلاحات

آسیب‌پذیری‌هایی در حال بروز است که می‌تواند دستاوردهای اقتصاد ایران را تخریب کند.

آثار منفی هدایت اعتبارات بانکی به سمت بخش های منتخب اقتصادی و کاستن از نرخ سود بانکی از نیمه دوم سال ۱۳۹۴:

- ❖ افزایش کسری بودجه غیرنفتی در ۲۰۱۶/۱۷ به میزان ۰.۵ درصد تولید ناخالص داخلی (بدون نفت) و رسیدن آن به رقم ۸.۹ درصد تولید ناخالص داخلی بدون نفت (یا ۷.۷ درصد کل GDP)
- ❖ انتظار تشدید وضعیت کسری بودجه از GDP ۱.۷٪ در ۱۳۹۴ به GDP ۲.۷٪ در ۱۳۹۵ به دلیل لزوم بازپرداخت وجوه دریافت شده از صندوق توسعه ملی در سال ۱۳۹۴
- ❖ نیاز به وجوه بیشتر (به غیر از تأمین کسری فوق بودجه) برای تأمین بودجه لازم برای تسویه ۳۰ هزار میلیارد تومان معوقات (معادل GDP ۲.۳٪)
- ❖ رشد سریع متغیرهای پولی در نتیجه اتخاذ ترکیبی از سیاست های پولی و مالی انبساطی
- ❖ کاهش حدود ۷ میلیارد دلاری ذخایر خارجی نسبت به اسفند ۱۳۹۴ بدلیل تغییر در تسعیر ارز، تسویه بدهی های ارزی به شرکت های بیمه صادراتی و افزایش میزان واردات بعد از اجرای برجام JCOPA

با توجه به بهبود سریع فعالیت‌های اقتصادی، اقدام به اصلاح مؤثر سیاست‌های پولی و مالی، به حفظ نرخ تورم در سطوح تکریمی کمک می‌کند.

- ✓ اهمیت بالای صیانت از نرخ پایین تورم و جلوگیری از بالا رفتن آن در حفظ اعتبار و دستاوردهای تلاش (سیاستگذار) در اجرای اصلاحات و اطمینان از اجرای برنامه یکسان سازی نرخ ارز
- ✓ لزوم تعیین قیمت‌های اداری در راستای هدف حفظ نرخ تورم تکریمی به عنوان مثال، مدیریت رشد اعتبارات از طریق کاهش یا توقف برنامه‌های اعتباردهی مستقیم (بانک مرکزی) یا به کارگیری نرخ‌های ذخیره‌گیری متفاوت برای تسهیلات غیرجاری، برای جلوگیری از شکل‌گیری فشار نقدینگی مضاعف

^۳ CFT laws

معاونت بررسی های اقتصادی

- ✓ در نظر گرفتن اقدامات جانبی لازم از سوی بانک مرکزی برای جذب نقدینگی مازاد
- ✓ اجتناب سیاست مالی از به کارگیری محرک های موافق سیکلی بیشتر
- ✓ تلاش برای جمع آوری منابع بیشتر و کاهش مخارج در بودجه از جمله حذف خانوارهای پردرآمد از فهرست دریافت کنندگان یارانه نقدی

افزایش توان بانک مرکزی برای حفظ ثبات قیمت ها.

- ❖ تعیین درست ثبات قیمت ها در لایحه پیشنهادی بانک مرکزی
- ❖ پیچیدگی ساختار اداره و تصمیم گیری در نظر گرفته شده برای بانک مرکزی و تسلط نمایندگانی از سایر سازمان های دولتی بر هیأت های سیاست گذاری (پولی و نظارتی)

راهکارهای تقویت اختیارات بانک مرکزی برای پیگیری اهداف تورمی خود به شکلی مستقل:

- ✓ اصلاح تعداد نمایندگان دولت در هیأت های مزبور و محدود شدن اعضای این هیأت ها به مقامات ارشد بانک مرکزی و یا کارشناسان مستقل
- ✓ ارتقای شفافیت و به کارگیری سازوکارهای گزارش دهی مرتبط
- ✓ نیاز بانک مرکزی به ابزارهایی برای مدیریت رشد نقدینگی در جهت کنترل و هدایت نرخ های سود از طریق انتشار ابزارهای مناسب از جمله اوراق بهادار دولتی یا اوراق مشارکت بانک مرکزی
- ✓ فراهم نمودن امکان برخورداری از تسهیلات تأمین نقدینگی اضطراری توسط بانک مرکزی

کاهش سلطه مالی و ایجاد شرایط لازم برای افزایش سرمایه بانک ها و فراهم سازی پیش نیازهای سرمایه گذاری بخش عمومی.

- ✓ لزوم تنظیم بودجه سال ۱۳۹۶ با هدف الزام به کاهش تدریجی کسری غیرنفتی و با لحاظ ایجاد درآمدهای متعارف و پایدار (برای دولت) با هدف تأمین نرخ تورم پایین و خنثی سازی آثار منفی ناشی از کاهش قیمت نفت و افزایش هزینه های بازپرداخت بدهی
- ✓ ضرورت اتخاذ یک چارچوب میان مدت بودجه ای با توجه به کسری (بودجه) غیرنفتی با هدف کمک به بهبود برنامه ریزی و مدیریت مالی (دولت) و تجمع ذخایر حاصل از درآمدهای نفتی و ایجاد یک سپر مالی مناسب برای اقتصاد ایران در مواجهه با شوک های مختلف

تسویه بدهی های معوق دولت و توسعه بازارهای بدهی محلی.

- ❖ برآوردهای اولیه در مورد حجم بدهی دولت حدود ۴۰٪ تولید ناخالص داخلی

معاونت بررسی های اقتصادی

- ❖ رویکرد محتاطانه اداره کل مدیریت بدهی ها و تعهدات دولت در زمینه تسویه بخشی از تعهدات دولت از طریق انتشار اوراق بهادار در چند مرحله و در جریان بررسی بودن تعیین میزان مطالبات دولت
- ✓ تصویب انتشار اوراق بدهی جدید به منظور تأمین بخش کوچکی از معوقات دولت و با هدف کمک به توسعه بازارهای بدهی محلی توسط مجلس
- ✓ تصویب صدور اجازه استفاده از سودهای حاصل از تجدید ارزیابی دارایی های خارجی بانک مرکزی به منظور تسویه بدهی های دولت به نظام مالی و نتیجه آن در تضعیف سپر سرمایه ای بانک مرکزی و کاهش ظرفیت بانک مرکزی برای جذب زیان های آتی
- ✓ بر عهده دولت بودن هزینه اوراق بهادارسازی باقیمانده بدهی های معوق، با توجه به منشأ و ماهیت شکل گیری آن که از عملیات مالی دولت ناشی می شود
- ✓ کمک انتشار اوراق بدهی جدید، به تعمیق بازارهای بدهی محلی و مجهز شدن بانک مرکزی به ابزاری برای مدیریت نقدینگی در کشور
- ✓ لزوم پیش بینی منابع لازم برای پرداخت سود اوراق بدهی جدید در بودجه

بازبینی اساسی در نظام بانکی به منظور تحقق نرخ های رشد بالاتر در بخش خصوصی الزامی است.

- ❖ پایین بودن حجم سرمایه بانکها
- ❖ بالا بودن حجم مطالبات غیرجاری، علیرغم اوراق بهادارسازی بدهی های معوق دولت و اقدامات صورت گرفته توسط مقام ناظر برای افزایش ذخایر،
- ❖ محدود شدن سودآوری بانکها و ظرفیت آنها برای تشکیل سرمایه بدلیل اعمال سیاست های کنترل نرخ سود و اعتبارات مستقیم،
- ❖ لزوم انتخاب راهبرد اصلاحات در بخش مالی با هدف حل و فصل کامل مشکلات بخش بانکی و حذف موانع مالی بر سر راه رشد اقتصادی
- ✓ پیشنهاد هیات برای ارزیابی توان واسطه گری توسط بانکها از طریق به کارگیری آزمون های آینده نگر و به عنوان بخشی از برنامه سنجش کیفیت دارایی های خود،
- ✓ ملزم شدن بانکها به ارائه برنامه و اعلام زمان بندی دقیق برای رفع نقاط ضعف در صورت اجرای آزمون و شناسایی نقاط ضعف و مشکلاتی در سرمایه و روش های مدیریت ریسک
- ✓ مداخله مقامات در حل و فصل مشکلات بانک غیر توانمند بنا به نتایج آزمون و فرآیند فوق
- ✓ لزوم انتقال فشارهای ناشی از سیاست های اعتباری و دستوری دولت به بودجه با هدف تقویت انگیزه های تجاری بانک های دولتی و افزایش سرمایه این گروه از بانکها از طریق انتشار اوراق دولتی بلندمدت تأمین مالی
- ✓ لزوم وضع یک قانون جدید ورشکستگی شرکتی برای کمک به انجام اصلاحات
- ✓ انتظار هماهنگی و انطباق با استانداردهای گزارشگری بال II و III و افزایش زیاد شفافیت مالی در صورت انجام اصلاحات

معاونت بررسی های اقتصادی

- ✓ برگزاری کارگاهی با موضوع تجدیدساختار و حل و فصل مشکلات بانکی توسط صندوق بین‌المللی پول در آینده نزدیک در ایران و فراهم شدن فرصتی برای بحث بر سر گزینه‌های حل و فصل مطالبات غیرجاری
- ✓ اعلام آمادگی صندوق برای ارائه مساعدت‌های بیشتر برای تبیین و اجرای برنامه اصلاحات در بخش مالی ایران

لایحه بانکداری پیشنهادی، اختیارات نظارتی را تقویت می‌کند.

- ✓ اقدامات مهم بانک مرکزی در جهت تجدید ساختار موسسات مالی غیرمجاز و تحت نظارت قرار دادن آنها طی سالهای گذشته با توجه به نقش این موسسات در ایجاد بی ثباتی مالی
- ✓ افزایش اختیارات بانک مرکزی در زمینه مجوزدهی و نظارت بر این موسسات و تقویت ابزار نظارتی (بان مرکزی) در اعمال نظارتی قوی و محکم و ارائه مجموعه‌ای از اقدامات مداخله‌ای زودهنگام،
- ✓ لزوم مشخص شدن دقیق اختیارات بانک مرکزی و ارائه شفاف گزینه‌های موجود برای حل و فصل مشکلات بانکی در پیش‌نویس قانون،

اجرای برنامه اقدام مالی در مبارزه با تأمین مالی تروریسم به تقویت چارچوب مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم در ایران کمک کرده و احیای روابط مجدد بانک‌های ایرانی با نظام مالی جهانی را تسهیل می‌کند.

- ✓ اعلام آمادگی همکاری صندوق بین‌المللی پول جهت ارائه اطلاعات به بانک مرکزی ایران در این زمینه
- ✓ اقدام بانک مرکزی در رابطه با ملزم نمودن بانکها برای تنظیم صورت های مالی مطابق با استانداردهای گزارشگری مالی بین‌المللی و اثرات ان در تقویت شفافیت نظام مالی
- ✓ نتایج مثبت افزایش شفافیت و انتشار به‌هنگام داده‌ها و اطلاعات متغیرهای کلیدی اقتصاد در ترغیب سرمایه‌گذاران بین‌المللی به سرمایه‌گذاری در ایران و همچنین تسهیل توسعه بازارهای بدهی

منابع: بانک مرکزی و صندوق بین‌المللی پول:

<http://www.cbi.ir/showitem/15254.aspx>

<http://www.imf.org/en/News/Articles/2016/10/03/MS160316-Iran-Concluding-Statement-of-an-IMF-Staff-Visit>